

Dissabte 4 de novembre a les 10 h
Inauguració de tres nous Espais de Memòria i itinerari "Gramenet del Besós sota les bombes"

Recorregut pels diferents indrets de la ciutat bombardejats per l'aviació franquista entre el mes de març de 1937 i el mes de novembre de 1938. En el transcurs de l'itinerari, que es durà a terme en autocar, s'inaugurarà la senyalització explicativa de tres nous Espais de Memòria: la del bombardeig del 4 de juliol de 1938, la del bombardeig de l'1 de novembre de 1938 i la del refugi antiaeri de la Torre Balldovina. Imprescindible inscripció prèvia. Activitat gratuïta, amb places limitades.

Punt de trobada: Museu Torre Balldovina (plaça de Pau Casals, s/n)
Inscripcions: al 93 385 71 42 o per correu electrònic a museutorreballdovina@gramenet.cat
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Diumenge 5 de novembre, a les 11.30 h
"L'escola, llum de llibertat! L'educació durant la Segona República", presentació de l'exposició i taller familiar

Presentació-visita al mòdul expositiu "L'obra del CENU a Santa Coloma de Gramenet", el qual forma part de l'exposició en xarxa "L'escola, llum de llibertat", i activitat dinamitzada per conèixer el projecte escolar de la Segona República. Ens servirem d'una maleta plena de documents i objectes per entendre, mitjançant la observació i la manipulació, com es van materialitzar els reptes del somni d'una nova concepció d'escola. Imprescindible inscripció prèvia. Activitat gratuïta, amb places limitades.

Lloc: Museu Torre Balldovina (plaça de Pau Casals, s/n)

Inscripcions: al 93 385 71 42 o per correu electrònic a museutorreballdovina@gramenet.cat
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Diumenge 12 de novembre, a les 10.30 h
Itinerari guiat "Celestí Boada: de Santa Coloma al Fossar de la Pedrera"

Recorregut per alguns dels llocs claus que expliquen la trajectòria personal i política de l'alcalde Celestí Boada: la casa on va viure al carrer Major; l'Ajuntament; el Camp de la Bota, on va ser afusellat; i el Fossar de la Pedrera, on es troben inhumades les seves restes mortals. La primera meitat de l'itinerari es realitzarà a peu, mentre que els desplaçaments al Camp de la Bota i al Fossar de la Pedrera es faran en autocar. Imprescindible inscripció prèvia. Activitat gratuïta, amb places limitades.

Punt de trobada: Carrer Major, 9
Inscripcions: al 93 385 71 42 o per correu electrònic a museutorreballdovina@gramenet.cat
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Dimarts 14 de novembre, a les 19 h
Xerrada "Memòria sindical i antifranquista. Més que un sindicat"

Durant la dictadura franquista (1939-1975), les mobilitzacions obreres tenien un caràcter eminentment polític. En aquest sentit, un sindicat com Comissions Obreres era molt més que un sindicat. Per què diem això? Ho esbrinarem en aquesta xerrada.

Lloc: Biblioteca del Fondo (carrer de Massenet, 28)
Organitza: En Comú Podem

Dissabte 18 de novembre, a les 8 h
Itinerari guiat a Argelers de la Marenda i al "Mémorial du camp d'Argelès-sur-Mer"

Visita a Argelers de la Marenda (Argelès-sur-Mer), el petit municipi rossellonès que en els darrers compassos de la guerra civil va esdevenir l'indret on l'Estat francès va confinar forçosament els republicans espanyols que creuaven la frontera perseguits per l'exèrcit franquista. A banda de recórrer el municipi i la platja on es va instal·lar el camp de concentració, farem també una visita al "Mémorial du camp d'Argelès-sur-Mer", un espai memorial inaugurat el 2014 que consta d'una exposició permanent amb una escenografia interactiva que ret homenatge a l'experiència d'aquells homes i dones que van protagonitzar el tràgic èxode republicà, també conegut com La Retirada. Imprescindible inscripció prèvia. Activitat gratuïta, amb places limitades.

Punt de trobada: Museu Torre Balldovina (plaça de Pau Casals, s/n)
Inscripcions: al 93 385 71 42 o per correu electrònic a museutorreballdovina@gramenet.cat
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Dimarts 21 de novembre, a les 19 h
Xerrada "Els colomencs i les colomenques sota els consells de guerra del franquisme"

En aquesta xerrada, els historiadors Juanjo Gallardo, José Manuel Márquez i Carles Capdevila presenta-

ran informació historiogràfica fins ara inèdita en relació als consells de guerra franquistes que van patir diferents colomencs i colomenques entre els anys 1939 i 1975, alguns dels quals van acabar en sentència de mort per afusellament.
Lloc: Centre d'Art Contemporani Can Sisteré (carrer de Sant Carles, s/n)
Organitza: CUP – Gent de Gramenet

Divendres 1 de desembre, a les 19 h
Chillida Leku

El 2024 serà el centenari del naixement de "l'escultor de la democràcia" Eduardo Chillida. Se'l coneix així perquè després de 36 anys de franquisme, la seva escultura va ser "la primera obra de la democràcia". Volem homenajar la seva figura que, d'alguna manera, uneix l'Espanya més central amb el País Basc i Catalunya. Això i molt més en aquesta tarda dedicada al record i la Memòria Històrica.

Lloc: Pompeu Lab (carrer de Pompeu Fabra, 22)
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Pompeu Lab

#NOOBLIDEM

MEMÒRIA HISTÒRICA
ACTIVITATS
2023
OCTUBRE-DESEMBRE

El refugi de la memòria per a foragitar l'oblit

El pròxim 15 d'octubre commemorarem, un any més, el Dia Nacional en memòria de les víctimes de la Guerra Civil i de la repressió franquista, efemèride que dona el tret de sortida al programa de tardor de Memòria Històrica i que precedeix els actes anuals d'homenatge a l'alcalde Celestí Boada en l'aniversari del seu afusellament a mans de les tropes franquistes.

El programa d'activitats de Memòria Històrica d'aquesta tardor comptarà també amb nombrosos actes i esdeveniments organitzats des dels diferents departaments de l'Ajuntament, com ara l'obertura al públic del mòdul expositiu "L'obra del CENU a Santa Coloma de Gramenet" –dins l'exposició en xarxa "L'Escola, llum de llibertat! L'educació durant la Segona República"–, que es podrà veure al Museu Torre Balldovina des del 14 d'octubre fins al 17 de desembre, o bé la inauguració de l'exposició fotogràfica "Patriotic Games Polònia Segle XXI", visible al Centre Cívic Riu fins al 27 d'octubre. Així mateix, assistirem també a nombroses xerrades, debats i ponències organitzades per entitats i formacions polítiques que, amb les seves enriquidores propostes, participen activament en la consolidació d'aquest necessari programa.

Per acabar, les sortides i els itineraris guiats tindran un pes molt significatiu en la present edició del programa. Visitem, entre d'altres, les galeries del refugi antiaeri de la Torre Balldovina, la platja i el Memorial del camp de concentració d'Argelès-sur-Mer, els espais bombardejats de l'antiga Gramenet del Besòs i el Centre d'Interpretació de la Bruixeria de Sant Feliu Sasserra. Les places són limitades, no us ho perdeu!

Aquesta tardor, tornem al refugi de la memòria per a foragitar l'oblit. Només d'aquesta manera construirem un present honest i coherent amb la nostra història i la de totes aquelles persones que van patir la Guerra Civil, la repressió franquista i el feixisme en totes les seves variants. Us animo a participar-hi!

Núria Parlon Gil
Alcaldessa de Santa Coloma de Gramenet

MEMÒRIA HISTÒRICA ACTIVITATS 2023

OCTUBRE-DESEMBRE

Fins al 27 d'octubre
Exposició fotogràfica "Patriotic Games. Polònia Segle XXI"

Fa tot just 30 anys, Polònia lluitava per restablir la llibertat i la democràcia. En l'actualitat, però, ha esdevingut un país profundament dividit i governat per un partit que imposa un model patriòtic fonamentat en l'homosexualitat, el catolicisme, el militarisme i l'ultra-nacionalisme. Qui no s'ajusta a aquest model és menyspreat i considerat ciutadà de segona, quan no enemic de la pàtria. En aquesta exposició, la fotògrafa polonesa Hanna Jarzabek busca reflexionar sobre la situació actual d'un país que ella

va abandonar ara fa 25 anys.
Lloc: Centre Cívic Riu (carrer del President Companys, 9)
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Solidaritat i Cooperació

A partir del dissabte 14 d'octubre
Noves visites guiades al Refugi Antiaeri de la Torre Balldovina

El 14 d'octubre es reprenen les visites guiades al Refugi Antiaeri de la Torre Balldovina, que tindran lloc tots els dissabtes fins al 2 de desembre, en tres franges horàries (11 h, 12 h i 13 h). Durant la Guerra Civil, la Torre Balldovina va ser requisada i convertida en seu del Comitè de Defensa de Gramenet del Besòs. A finals de

1936 s'hi instal·là la Comissió de Proveïments i, més endavant, el *Servicio Fotográfico de la Subsecretaría de Aviación del Ministerio de Defensa Nacional*. Allà, aprofitant un antic hipogeu excavat a l'Edat Mitjana, s'hi va habilitar un refugi antiaeri.
Punt de trobada: Museu Torre Balldovina (plaça de Pau Casals, s/n)
Inscripcions: al 93 385 71 42 o per correu electrònic a museutorreballdovina@gramenet.cat
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Dimarts 17 d'octubre, a les 18 h
Obertura al públic del mòdul expositiu 'L'obra del CENU a Santa Coloma de Gramenet, dins l'exposició en xarxa "L'Escola, llum de llibertat! L'educació durant la Segona República"

Aquesta exposició en xarxa, que s'ha anat desplegant en 17 museus de la Xarxa de Museus Locals, revisa la implementació de l'ambiciós pla d'ensenyament de la Segona República, considerat un dels més progressistes i innovadors de l'època, el qual tenia com a objectiu la creació d'una escola pública, unificada, laica, obligatòria, mixta i fonamentada en els valors de la solidaritat. El Museu Torre Balldovina hi participa

amb l'exposició d'un mòdul dedicat al projecte impulsat pel Comitè de l'Escola Nova Unificada (CENU) al municipi, que va tenir com a resultat la creació de 4 centres escolars de primària i parvulari. El mòdul serà visitable fins al 17 de desembre.

Lloc: Museu Torre Balldovina (plaça de Pau Casals, s/n)
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Dimecres 18 d'octubre, a les 18 h
Acte d'homenatge a l'alcalde Celestí Boada i Salvador

Acte d'homenatge a l'alcalde Celestí Boada en el 84è aniversari del seu afusellament al Camp de la Bota.

Es durà a terme una ofrena floral al monument dedicat a la seva memòria, ubicat a la rambla del Fondo de

Santa Coloma de Gramenet. També es retrà homenatge a totes les víctimes del franquisme amb motiu del Dia Nacional en Memòria de les Victimes de la Guerra Civil i de la Repressió de la Dictadura Franquista que se celebra el 15 d'octubre.
Lloc: Monument a Celestí Boada (rambla del Fondo, cantonada amb carrer de Mozart)
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Museu Torre Balldovina

Divendres 20 d'octubre, a les 19 h
Espectacle teatral "Instruccions per fer-se feixista"

L'assaig de Michela Murgia és tota una provocació, un text ple d'ironia sobre la perillosa propagació dels populismes en les nostres societats. Mercè Arànega es posa a la pell, el pensament i la denúncia d'aquesta

escriptora i activista italiana amb una gran projecció pública al seu país per convertir-se en la protagonista d'un monòleg que denuncia l'actual onada de feixisme arreu d'Europa i la resta del món.

Lloc: Teatre Sagarra (carrer del President Companys, 27)
Entrades: 15 € (reserves a <https://teatresagarra.koobin.cat/> o a les taquilles del Teatre Sagarra)
Organitza: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet – Teatre Sagarra

Dijous 26 d'octubre, a les 19 h
Gala de la IIIª edició dels premis Alcalde Boada

Els premis Alcalde Boada tenen com a objectiu la recuperació de la memòria històrica i social de la nostra ciutat, reconeixent l'esforç i el treball de Celestí Boada i Salvador, militant d'Esquerra Republicana de Catalunya i alcalde de Santa Coloma de Gramenet entre els anys 1936 i 1938. Els premis s'atorgaran a persones i/o entitats que han destacat per la seva lluita en defensa dels valors republicans.
Lloc: Auditori de Can Roig i Torres (carrer de Rafael Casanova, 5)
Organitza: Grup Municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya

Dissabte 28 d'octubre, a les 8:30 h
Visita guiada al Centre d'Interpretació de la Bruixeria de Sant Feliu Sasserra, al Serrat de les Forques i al Monestir de Santa Maria de Lluçà

Entre 1618 i 1648, a Sant Feliu Sasserra es van processar vint-i-tres dones, i sis d'elles van ser penjades a la forca acusades de bruixeria. En aquesta visita guiada al Centre d'Interpretació de la Bruixeria descobrirem les creences i costums de la bruixeria popular, les formes de protecció envers aquest

fenomen, i la persecució, la tortura i la mort que van patir les dones acusades de practicar-la. La visita continuarà amb un recorregut pel poble, tot coneixent la seva història, fins a arribar al Serrat de les Forques, on es farà referència a la bruixeria d'arreu d'Europa i a les dones que van ser penjades allà mateix.

Punt de trobada: Parc Europa (davant les piscines de Can Zam)
Inscripcions: sòcies - 35 € / no sòcies - 40 € (dinar inclòs en el preu). Inscripcions a La CIBA els dies 11 d'octubre (de 17 a 19 h) i 16 d'octubre (de 10 a 13 h i de 17 a 19 h)
Organitza: Àrtemis de Gramenet

Dijous 2 de novembre, a les 19 h
Xerrada "La importància de fer memòria. Dels 50 anys del Cop d'Estat de Xile al cas de l'Estat Espanyol"

L'11 de setembre de 1973, les Forces Armades Xilenes, encapçalades pel militar Augusto Pinochet, van dur a terme un cop d'Estat per derrocar el govern de la Unitat Popular encapçalat pel president socialista Salvador Allende. 50 anys després, el país sud-americà ha recordat de manera oficial el cop d'Estat que va derivar en una dictadura militar que s'acabaria prolongant gairebé 17 anys. En aquesta xerrada ens preguntarem com es trasllada al cas de l'Estat espanyol aquesta importància de fer memòria.

Lloc: Centre d'Art Contemporani Can Sisteré (carrer de Sant Carles, s/n)
Organitza: En Comú Podem

